

Overzicht van stemmingen in de Tweede Kamer

afdeling **Directie Inhoud**

aan De leden van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en de Hoge Colleges van Staat / Algemene Zaken en Huis van de Koning

datum 12 oktober 2021

Betreffende wetsvoorstel:

35455

Tijdelijke regels voor experimenten met nieuwe stembiljetten (Tijdelijke experimentenwet nieuwe stembiljetten)

Eindstemming wetsvoorstel

Het wetsvoorstel is op 12 oktober 2021 aangenomen door de Tweede Kamer.

Voor: Volt, Fractie Den Haan, D66, ChristenUnie, VVD, SGP en CDA.

Tegen: SP, GroenLinks, BIJ1, PvdA, PvdD, DENK, JA21, Lid Omtzigt, BBB, FVD, Groep Van Haga en PVV.

Aangenomen amendementen

Diverse artikelen

9 → 13 (Leijten) over het in principe verplichten van registratie van logo's

Indiener beoogt met dit amendement de vrijblijvendheid van politieke partijen om een logo te registreren te beperken. Nederland telt 2 miljoen laaggeletterden. Voor hen, maar ook voor anderen, is een logo een welkome aanvulling om de partij van hun keuze in het stemhokje te herkennen. Dit maakt het stemproces voor hen makkelijker. Voor het uitbrengen van een stem door kiezers die in het buitenland wonen wordt al enkele jaren geëxperimenteerd met een stembiljet waarop logo's van politieke partijen worden afgebeeld. In 2021 had 80% van de partijen een logo geregistreerd, in 2017 was dat slechts 52%. De regering kiest in het voorstel voor een vrijblijvende optie voor partijen om een logo te registreren. Indiener scherpt dat met dit amendement aan. Daarmee wordt het

Amendementen zijn in volgorde van stemming - op artikelnummer - weergegeven: allereerst de aangenomen en/of overgenomen amendementen, vervolgens de verworpen of ingetrokken amendementen en tenslotte eventuele moties. Vervangen amendementen zijn d.m.v. een → aangegeven: bijv. 7 → 8 → 20. Amendement nr. 7 is vervangen door amendement nr. 8, dat op zijn beurt vervangen is door amendement nr. 20. De vette notatie van het stuknummer geeft aan dat dit het definitieve amendement is. De stemmingslijsten worden gemaakt op basis van de ongecorrigeerde draad van de vergadering.

datum 12 oktober 2021

blad 2

registreren in principe verplicht. Indien een partij desondanks geen logo registreert, wordt enkel de (geregistreerde) aanduiding van de partij gebruikt. Het amendement betreft de registratie van logo's voor alle verkiezingen: Tweede Kamer, provinciale staten, algemeen bestuur, gemeenteraad, eilandsraad en de kiescolleges in Caribisch Nederland. In de praktijk zal dit vooralsnog enkel een rol spelen bij een stemming met stembiljetten waarop een logo kan worden afgebeeld.

De artikelen VI en VII betreft een samenloopregeling die nodig is voor experimenten die samenhangen met de verkiezing voor leden van de Tweede Kamer en het Europese Parlement, omdat via de Experimentenwet stembiljetten en centrale stemopneming of (na inwerkingtreding) wetsvoorstel 35 670 al een mogelijkheid voor registratie van logo's wordt geboden, maar dan zonder de verplichting die dit amendement beoogt.

Aangenomen. Voor: SP, GroenLinks, BIJ1, Volt, DENK, PvdA, PvdD, VVD, CDA, BBB, PVV, FVD en Groep Van Haga.

Invoeging artikelen 13a en 18 a

7 → 14 (Omtzigt c.s.) over het verifieerbaar en natrekbaar zijn van de op iedere kandidaat uitgebrachte stemmen

Dit amendement zorgt ervoor dat bij verkiezingen tot op kandidaatsniveau per stembureau voor ieder inzichtelijk is hoeveel stemmen er uitgebracht zijn. Daartoe worden twee elementen uit de Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslagen (35 489) naar voren gehaald.

Dit amendement strekt ertoe dat de verkiezingsuitslag in zijn geheel herleidbaar is.

De wet voorziet erin dat kiezers aanwezig kunnen zijn bij de stemopneming en ook kunnen verzoeken een geteld stembiljet te zien. De vaststelling van de uitslag gebeurt dus in de openbaarheid.

Indieners zijn van mening dat niet alleen het proces van tellen geheel transparant dient te zijn, maar ook het proces van het optellen van de stemmen. Daartoe wordt expliciet vastgelegd dat het proces-verbaal van iedere kandidaat en iedere lijst het aantal stemmen dat op die kandidaat, onderscheidenlijk die lijst is uitgebracht, bevat.

Alle proces-verbalen van alle partijen dienen onverwijld gepubliceerd te worden op het internet. Dat betekent dat een kiezer, een kandidaat of een partij zelf de stemmen kan optellen en kan controleren.

Het is ook expliciet de bedoeling dat alle gepubliceerde tussenstappen (de telling per gemeente en per kieskring) ook dezelfde informatie bevat als het proces-verbaal van het stembureau, namelijk de stemmen per kandidaat en de stemmen per lijst.

Na afloop dient de kiesraad de data te verzamelen en op een goede manier te ontsluiten. Dit geldt voor alle verkiezingen met algemeen kiesrecht

Met algemene stemmen aangenomen.

Verworpen amendementen

Artikel 2

8 (Leijten) over alleen toestaan van een experiment met alleen een vermelding van politieke groeperingen en kandidaatnummers

datum 12 oktober 2021

blad 3

Het stemmen door kiezers in het stemhokje is het liefst zo eenvoudig mogelijk. Indiener beoogt met dit amendement daarom de keuze voor experimenten te beperken. De wet geeft ruimte aan meerdere experimenten die bij AmvB nader worden ingevuld. Dit beperkt de betrokkenheid van de Kamer, wat indiener onwenselijk acht gezien het belang van zorgvuldige stemprocedures. Daarbij vindt de indiener het tot onnodige onduidelijkheid leiden om te kiezen voor twee experimenten. De voorgestelde variant waarbij een kiezer een formulier van de partij naar keuze uit een apart vakje haalt, staat volgens de indiener te ver af van de huidige praktijk en kleven er praktische bezwaren aan deze variant. Met dit amendement wordt daarom er nu voor gekozen om enkel een experiment met stemformulier model 2 toe te staan, zoals deze in de memorie van toelichting wordt weergegeven.

Verworpen. SP, GroenLinks, BIJ1, Volt, DENK, PvdD en JA21.

Artikel 3, invoeging van een lid 2a

10 → **11** (Leijten) over het tevens geldig verklaren van stemmen waar alleen een stemvakje voor de lijst is ingekleurd

Indiener beoogt met dit amendement de stembiljetten waarbij er zowel een vakje bij de partij ingevuld kan worden als een vakje voor een specifieke kandidaat, ook geldig te verklaren als alleen een vakje voor een partij is ingevuld. De stem wordt dan toegerekend aan de eerste kandidaat op de lijst. Dit voorstel sluit aan bij de regeling in artikel 15 Tijdelijk experimentenbesluit stembiljetten en centrale stemopneming. Indiener is van mening dat dit voldoende ruimte laat voor een voorkeursstem maar het stemmen voor sommige mensen eenvoudiger zal maken en het aantal ongeldige stemmen kan verminderen. Vanwege rechtsgelijkheid wordt dit voorstel zowel gedaan voor het voorgestelde experiment als voor de stemmen uit het buitenland.

Verworpen. SP, BIJ1, DENK, PvdD, VVD, Lid Omtzigt, JA21 en PVV.

Motie

12 → **15** (Van der Plas) over onderzoeksvragen en -plannen en rapportages van de experimenten naar de Kamer sturen voor een eerlijk beeld (ter vervanging van 35455-12)

Met algemene stemmen aangenomen.